

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **M. R.**, zastoupené Mgr. Ing. Tomášem Veselým, advokátem se sídlem třída Míru 92, Pardubice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5 - Smíchov, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 14. 7. 2010, č.j. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 21. 12. 2010, č. j. 52 Ad 15/2010 – 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 7. 2010, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky stěžovatelky a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 5. 2010, č. j. X, o zamítnutí žádosti stěžovatelky o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek stanovených v § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). Krajský soud při svém rozhodování vycházel z následujícího skutkového stavu:

Stěžovatelka uplatnila dne 14. 10. 2002 žádost o plný invalidní důchod. Podle posudku lékaře OSSZ v Pardubicích ze dne 12. 12. 2002 byla stěžovatelka plně invalidní od 19. 11. 2002. ČSSZ však její žádost o plný invalidní důchod rozhodnutím ze dne 28. 1. 2003 zamítla pro nesplnění podmínek § 40 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., neboť stěžovatelka v rozhodném období od 19. 11. 1992 do 18. 11. 2002 nezískala ani jeden den pojištění.

Stěžovatelka uplatnila dne 11. 3. 2010 další žádost o přiznání plného invalidního důchodu, a to od 1. 10. 2007. Podle posudku OSSZ v Pardubicích ze dne 11. 5. 2010 byla stěžovatelka od 1. 10. 2007 do 31. 12. 2009 plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009, od 1. 1. 2010 se jednalo o invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona. Den vzniku invalidity byl stanoven na 1. 10. 2007.

Rozhodnutím ze dne 26. 5. 2010, č. j. X, žalovaná žádost stěžovatelky o plný invalidní důchod zamítla pro nesplnění podmínek stanovených v § 38 zákona č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že stěžovatelka v rozhodném období od 1. 10. 1997 do 30. 9. 2007 nezískala žádnou dobu pojištění. Vzhledem k tomu, že doba pojištění netrvala alespoň jeden rok, nelze pro nárok na důchod hodnotit dobu péče o děti. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka námitky, v nichž uvedla, že potřebnou dobu pojištění nemohla získat z důvodu, že se jí v letech 1990, 1991, 1995 a 1998 narodily čtyři děti a po posledním porodu se u ní objevily zdravotní problémy, které vedly k plné invaliditě. Poukázala na to, že byla shledána plně invalidní již v roce 2002. Žalovaná námitky zamítla a prvoinstanční rozhodnutí svým rozhodnutím ze dne 14. 7. 2010 potvrdila. V řízení o námitkách bylo na základě recenze posudku OSSZ ze dne 11. 5. 2010 zjištěno, že stěžovatelka byla plně invalidní již ode dne 19. 11. 2002. Tato skutečnost však podle žalované nebyla důvodem pro změnu napadeného rozhodnutí ze dne 26. 5. 2010, neboť stěžovatelka ani v rozhodném období od 19. 11. 1992 do 18. 11. 2002 nezískala žádnou dobu pojištění.

Krajský soud se ztotožnil se závěrem žalované, že stěžovatelka potřebnou dobu pojištění nezískala. V rozhodném období od 1. 10. 1997 do 30. 9. 2007 stěžovatelka pečovala o děti ve věku do 4 let, do okruhu pojištěných osob podle § 5 odst. 1 písm. r) zákona č. 155/1995 Sb. však může patřit jen při splnění podmínek uvedených v § 40 a § 12 zákona č. 155/1995 Sb. Stěžovatelka nedoložila, že splnila podmínku pro započet doby péče o své čtyři děti spočívající v tom, že doba pojištění, za kterou bylo zaplaceno pojistné, trvala alespoň jeden rok. Na základě uvedeného krajský soud zamítl její žalobu jako nedůvodnou ve smyslu § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Podanou kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Uvedla, že v řízení bylo prokázáno, že je plně invalidní, a to nejméně od 19. 11. 2002. Pro přiznání nároku na plný invalidní důchod tak bylo rozhodující, zda byla v jejím případě nutná doba pojištění a pokud ano, v jaké délce. Žalovaná s odkazem na § 40 a § 12 zákona č. 155/1995 Sb. dospěla k závěru, že doba pojištění byla nutná a činila nejméně jeden rok. Tento závěr akceptoval i krajský soud. Stěžovatelka namítla, že od svých 18 let až do dne zjištění její plné invalidity se starala alespoň o jedno dítě mladší čtyř let, případně byla ve vysokém stupni těhotenství. Z těchto důvodů nezískala žádnou dobu pojištění. Podmínka, na které

žalovaná i krajský soud formalisticky trvají, je tedy zjevně pro stěžovatelku nesplnitelná. Stěžovatelka je tedy přesvědčena, že v napadeném rozhodnutí je použitý právní předpis nesprávně aplikován, resp. příslušná zákonná ustanovení jsou nesprávně vykládána, neboť při setrvání na doslovném výkladu použitém v napadeném rozhodnutí by bylo stěžovatelce bez jejího zavinění odejmuto právo na přiměřené zabezpečení v jejím špatném zdravotním stavu. Stěžovatelka odkázala na čl. 30 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod, které zaručuje právo na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci a pomoc v hmotné nouzi. Pokud Nejvyšší správní soud dospěje k závěru, že aplikace zákona o důchodovém pojištění je v projednávaném případě po formální stránce v pořádku, měl by podle stěžovatelky podat Ústavnímu soudu návrh na zrušení části § 12 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., konkrétně slov na konci první věty ustanovení „a že doba pojištění trvala aspoň jeden rok.“ Citovaná část právního předpisu totiž diskriminuje ženy v podobném postavení jako je stěžovatelka oproti ostatním občanům České republiky, což je v rozporu s čl. 32 Listiny. Na základě uvedeného stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hlediska uplatněného stížního bodu, jakož i ve smyslu § 109 odst. 3 s. ř. s., a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vzhledem k tomu, že skutkový základ rozsudku krajského soudu nebyl mezi účastníky sporný, a Nejvyšší správní soud jej považuje za dostatečně zjištěný, vycházel z něj sám i v řízení o kasační stížnosti.

Podle čl. II bod 1. a 2. zákona č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se o nárocích na důchody, které vznikly před 1. lednem 2010 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Účast na důchodovém pojištění a doby důchodového pojištění a náhradní doby důchodového pojištění získané před 1. lednem 2010 se hodnotí podle právních předpisů účinných před tímto dnem.

Ustanovení § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009, stanovilo, že pojištěnec má nárok na plný invalidní důchod, jestliže se stal plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění. Podle § 40 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku nad 28 let pět roků. Podle § 40 odst. 2 se potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku plné invalidity.

Podle § 5 odst. 1 písm. r) zákona č. 155/1995 Sb. jsou pojištění při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny osoby pečující osobně o dítě ve věku do čtyř let. V souladu s § 12 odst. 1 je doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. r) náhradní dobou pojištění. Podmínkou pro to, aby se tato doba účasti na pojištění hodnotila jako náhradní doba pojištění, je to, že doba pojištění trvala aspoň jeden rok.

Nejvyšší správní soud vzal na základě posudku OSSZ ze dne 12. 12. 2002 za prokázané, že stěžovatelka se stala plně invalidní dne 19. 11. 2002. Z takto stanoveného data vzniku plné invalidity pak vycházel při posouzení splnění podmínky potřebné doby pojištění. Pro zjištění získané doby pojištění podle § 40 odst. 2 je totiž rozhodující skutečný vznik invalidity, nikoli den, od něhož žadatel o invalidní důchod požaduje přiznání dávky. V rozhodném období od 19. 11. 1992 do 18. 11. 2002 ani následně po vzniku plné invalidity stěžovatelka nezískala žádnou dobu pojištění. Z toho důvodu jí nemohla být podle § 12 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. zhodnocena jako náhradní doba pojištění ani doba péče o děti ve věku do čtyř let. Nejvyšší správní soud proto přisvědčil závěru žalované i krajského soudu, že stěžovatelka nesplnila podmínku pro vznik nároku na plný invalidní důchod spočívající v získání potřebné doby pojištění.

Co se týče argumentace stěžovatelky ohledně diskriminační povahy zákonné úpravy obsažené v § 12 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., která pro zhodnocení doby účasti na pojištění podle § 5 odst. 1 písm. r) požaduje trvání doby pojištění alespoň jeden rok, uvážil Nejvyšší správní soud takto: V souladu s čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se lze práva na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci domáhat pouze v mezích zákonů, které čl. 30 odst. 1 Listiny provádějí. Je věcí zákonodárce, jaká omezující kritéria stanoví. Princip rovnosti by byl porušen pouze tehdy, kdyby bylo s různými subjekty, které se nachází ve stejné nebo srovnatelné situaci, zacházeno rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní důvody pro rozdílný přístup. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu je rovnost nutno vnímat jako kategorii relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech je proto třeba rozumět tak, že rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle. Neplyne z ní však, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo (srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 22/92). V projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že pokud je nárok na dávku důchodového pojištění podmíněn splněním požadavku aktivní účasti na důchodovém pojištění a tedy odváděním pojistného do systému pojištění po určitou dobu, nejedná se o porušení principu rovnosti či zákazu diskriminace, právě naopak, jedná se o základní princip, na němž je celý systém důchodového pojištění vystavěn. Nejvyšší správní soud tudíž neshledal důvod k předložení věci Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení části § 12 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, netrpí nezákonností z důvodu tvrzeného stěžovatelkou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., z úřední povinnosti pak nebyly zjištěny ani vady podle § 103 odst. 3 s. ř. s. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. března 2011

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu